

Dr. Pál Tibor*

Dr. Hegedűs Antal, a történész

Hegedűs Antal 1928-ban született Bajmokon. 1944-ben kénytelen volt elhagyni szülőföldjét és Magyarországon, Kalocsán fejezte be a gimnáziumot. Tanulmányait a budapesti Pázmány Péter katolikus egyetemen folytatta, ahol teológiát végzett. Ott is doktorált 1955-ben teológiából és egyháztörténetből. Témája *A török kor utáni időszak első Kalocsára költöző érsekének élete és munkássága* volt. 1969-ig plébános volt Tázláron és Hercegszántón. Még gimnazista korában felfigyelt rá Grósz József kalocsai érsek, aki a későbbiekben nagy támogatója lett. Hajszálon múltott, hogy 1956-ban hosszú börtönbüntetésre ítélik, amikor kitudódott, hogy Hercegszántón a parókia padlásán egy az 1956-os forradalmi eseményekben részt vett személyt bújtatott. Emellett az 1956-os szabadságharc alatt a szabadságharcosok őrségállításában is részt vett 1956-ban a plébániája területén. A lelkipásztorkodás mellett a Szegedi Hittudományi Főiskolán is tanított. Ezek után amikor szülőföldjére visszatért, először püspöki titkár volt, majd Macedóniában teljesített papi szolgálatot, ahol be is fejeződött szolgálata.

Szakítva a papi étellel a XX. század 60-as és 70-es évek fordulóján, visszatért szülőföldjére, megnősült, majd családot alapított. Sajnos magas végzettsége ellenére idehaza a civil életben kezdetben nehezen boldogult. Csak a gimnáziumi végzettségét ismerték el, és segédlevéltárosként kezdett el dolgozni az akkor Karlócán lévő Vajdasági Levéltárban, pedig az anyanyelve mellett beszélt latinul, ógörögül, németül, szerbül. Sokan fordultak hozzá tanácsért és sokaknak fordította a régi dokumentumokat, amiből munkáikat írták. Azon kevés szakember közé tartozott, aki az írott gót betűt írásban olvasta (pl. a Bach-korszak dokumentumait ezzel az írással írták). Ma is csak igen kevesen tudják ezt az írást olvasni. 1976-ban beiratkozott az Újvidéki Bölcsészettudományi Kar Történettudományi Tanszékére és két év alatt elvégezte a négy éves képzést, majd szintén két év alatt írta meg és 1980-ban védte meg dokto-

* Dr. Pál Tibor, egyetemi docens, Újvidéki Egyetem, Bölcsészettudományi Kar, Történettudományi Tanszék, Újvidék

ri disszertációját: *Agrarni odnosi u Torontalskoj županiji 1779-1848 – Torontál vármegye agrárviszonyai 1779 és 1848 között*. Humboldt ösztöndíjas volt és a későbbiekben is tudományos külmunkatársa maradt az Újvidéki Egyetem kereteiben működő Vajdasági Történelmi Intézetnek. A Vajdasági Levéltárból rövid időre a Vajdasági Múzeumba került, majd 1992-ben családjával Szabadkára költözött. A Szabadkai Levéltárban helyezkedett el és onnan vonult nyugdíjba.

Dr. Hegedűs Antal elsősorban a török-kor utáni korszakkal foglalkozott, legfőképpen a XVIII. századdal és a XIX. század első felével, és ezen belül főleg a gazdasági- és társadalmi kérdések érdekelték, de más korokkal is foglalkozott. Legfőképpen a mai Vajdaság (Bácska, Bánát, Szerémség) múltját kutatta, de emellett tovább foglalkozott az egyháztörténettel is. Több könyvet és számos tanulmányt publikált magyar, szerb, német és román nyelven. Csak néhányat említsünk meg: *Népélet és jogalkotás a középkori Újlakon, Bácskai és bánáti jobbágylevelek, Kanizsa monográfiája, Óbecse monográfiája, Vajdaság demográfiai és agrárstatisztikája 1767-1867 – Demografska i agrarna statistika Vojvodine 1767-1867* (Katarina Čobanović-al együtt), *Az egészség szolgálatában. A Bácska és Bánát egészségügye 900-1918* (Dr. Balla Ferencsel együtt), *Patachich Gábor kalocsai érsek élete és restaurációs tevékenysége* stb. Részt vett a szabadkai Viktimológiai Bizottság munkájában is, amely összeírta az 1944/45-ös főként magyar ártatlan áldozatokat. Hegedűs Antal indítványára került felállításra az 1944/45-ös ártatlan magyar áldozatok emlékére a „*Sebzett Turulmadár*” nevet viselő emlékmű is. Alapító tagja volt a Magyarságkutató Tudományos Társaságnak és a Vajdasági Magyar Tudományos Társaságnak is.

A történelmi kutatásai mellett Hegedűs Antal tevékenyen részt vett a magyar szellemi élet felpezsdítésében is. Alapítója volt a történelmi VMDK-nak, de az Újvidéki Diáksegélyezőnek is. Mint egykori cserkésztsízt létrehozója volt az Észak-bácskai Cserkészkörzetnek, valamint kezdeményezője a Vajdasági Pax Romana megalapításának. Munkásságának elismeréseként az Aracs Társadalmi Szervezet, Aracs éremmel tüntette ki.

A fiatal történésznemzedék és nemcsak a történészek részére, élete útmutatóul szolgál és követendő példa marad mindenkorra.

Tisztelettel, egykori diákja: Dr. Pál Tibor, egyetemi docens, történész.